

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐

๑. ความเป็นมา

ด้วยองค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ ได้จัดทำแผนปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยพิจารณาสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๗ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖ ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ ๓ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) กำหนดให้ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมจรรยาบรรณ และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ได้มีคำสั่งให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ กำหนดมาตรการหรือแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในส่วนราชการของหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เผื่อระวังเพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ ตามนโยบายคณะรัฐมนตรีที่พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ข้อ ๑๐ เรื่องการส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาล

๒. หลักการและเหตุผล

การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคลโดยละเมิดต่อกฎหมายและหลักจริยธรรม โดยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความชอบธรรม ส่งผลกระทบต่อประโยชน์ส่วนรวม ประกอบกับทำให้ผลประโยชน์ของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และสังคมต้องสูญเสียไป โดยอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมในสังคม ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางผู้ที่ตั้งใจกระทำความดียังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือกระทำโดยไม่รู้เป็นจำนวนมาก นำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียนหรือถูกลงโทษ ดังนั้น เรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict interest COI) จึงเป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบระดับรุนแรง และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย

การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นธรรมในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

ผลประโยชน์ทับซ้อน หมายถึง สภาวะการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลไม่ว่าจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ พนักงานบริษัทหรือผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ของรัฐ ปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ส่งผลกระทบต่อส่วนรวม ซึ่งอาจกระทำโดยรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวทั้งเจตนาและไม่เจตนา และมีรูปแบบที่หลากหลายไม่จำกัดอยู่ที่ตัวเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น หมายความว่ารวมถึงผลประโยชน์ส่วนรวมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ตัวเงินหรือทรัพย์สินด้วย อาทิ การแต่งตั้งพรรคพวกให้ ดำรงตำแหน่งในหน่วยงานหรือตัดสินใจให้ ญาติพี่น้องเข้ามามีส่วนร่วมในประโยชน์สาธารณะโดยมิชอบ ส่งผลเสียต่อส่วนรวม

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึงกระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัย และควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดเหตุ โอกาส ที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจจะเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนหรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตัวกับผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ อันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะขัดกันของผลประโยชน์มากเท่าใดก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

๓. การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน (Risk Assessment for Conflict of Interest)

การวิเคราะห์ความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการวิเคราะห์ระดับโอกาสที่จะเกิดผลกระทบของความเสียหายต่างๆ เพื่อประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสียหาย ดำเนินการวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงโดยกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐานที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับความเสี่ยง ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์ในเชิงคุณภาพเนื่องจากเป็นข้อมูลในเชิงพรรณนาที่ไม่สามารถระบุตัวเลขหรือจำนวนเงินที่ชัดเจนได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ พบว่ามีความเสี่ยงหรือโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือผลประโยชน์ทับซ้อนที่จำเป็นต้องดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงดังนี้

ลำดับ	ความเสี่ยง	แนวทางการจัดการ	การบริหารจัดการ
๑	-ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานยังขาดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ในความรับผิดชอบ ไม่ทราบว่ามีกฎ ระเบียบ กฎหมาย ห้ามไว้ อย่างชัดเจนว่าเป็นกรณีผลประโยชน์ทับซ้อน	-ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจด้วยกฎหมาย กฎระเบียบ เรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน -จัดทำคู่มือ แนวทาง ปฏิบัติงานให้แก่ เจ้าหน้าที่ เพื่อป้องกัน ผลประโยชน์ทับซ้อน	-จัดทำคู่มือประโยชน์ทับซ้อน -ปรับปรุงคู่มือ ผลประโยชน์ทับซ้อนให้มีความรอบรัด และเข้าใจง่าย พร้อมเผยแพร่แก่บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์ทุกช่องทาง
๒	-การเข้าไปมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจยังถูกจำกัด	-เปิดโอกาสให้ประชาชน บุคลากรภายใน ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางตะไนย์	-เปิดโอกาสให้ คณะกรรมการตรวจสอบ จ้างโครงการ กิจกรรมที่ ดำเนินการ

ลำดับ	ความเสี่ยง	แนวทางการจัดการ	การบริการจัดการ
๓	-การณรงค์ด้านการปราบปรามทุจริต ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร	-ส่งเสริมให้มีการบริหาร ราชการตามหลักธรรมภิ บาล	-จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ บุคลากรภายในแสดง พลังต่อต้านการทุจริตทุก รูปแบบ
๔	-การขาดจิตสำนึกร่วมในการเสริมสร้าง สังคมแห่งคุณธรรม	-ส่งเสริมให้มีการปลูกฝัง ค่านิยมและจิตสำนึกด้าน คุณธรรมจริยธรรมให้กับ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ	-จัดโครงการสัมมนาให้ ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ผลประโยชน์ทับซ้อน ธรรมภิบาล
๕	-สังคมยังยึดติดกับกระแสบริโภคนิยมให้ คุณค่ากับความรวยและคนมีอำนาจ อิทธิพล	-สร้างเครือข่ายเข้ามามี ส่วนร่วมในการ ปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ ทนต่อการทุจริต	-ระดมความร่วมมือจาก บุคลากรทุกระดับสร้าง กระแสสังคมที่ไม่ทนต่อ การคอร์รัปชันผ่านสื่อ สังคมออนไลน์

๓.๑ การบริหารจัดการตามหลัก ๔ ประการสำหรับจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

ประกอบด้วย

- ๑) ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะ เจ้าหน้าที่ต้องตัดสินใจภายในกรอบกฎหมายและนโยบายตามขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบโดยไม่มีผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง
- ๒) สนับสนุนความโปร่งใสและพร้อมรับผิดชอบกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจนและเปิดเผย ให้ประชาชนทราบ รวมถึงเปิดโอกาสให้ตรวจสอบ
- ๓) ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคล และปฏิบัติหน้าที่เป็นแบบอย่าง เจ้าหน้าที่ต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติ และจัดการกับเรื่องส่วนตัวเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาให้มากที่สุด โดยฝ่ายบริหารต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการสร้างระบบป้องกันพร้อมกำหนดนโยบาย
- ๔) สร้างวัฒนธรรมองค์กร ผู้บริหารต้องสร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น

๓.๒ แนวทางการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน ๗ ขั้นตอน ประกอบด้วย

- ๑) ระบุว่าผลประโยชน์ทับซ้อนในองค์กร กลุ่มภารกิจ กลุ่มงาน
- ๒) พัฒนานโยบาย และกลยุทธ์การจัดการปัญหา
- ๓) ให้ความรู้แก่บุคลากรองค์การบริหารส่วนตบลบางตะไนย์ รวมถึงคณะผู้บริหาร
- ๔) ผู้บริหาร และผู้บังคับบัญชาปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
- ๕) สื่อสารให้ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุนหน่วยงาน และประชาชนทราบถึงความมุ่งมั่นในการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๖) บังคับใช้นโยบายที่กำหนด
- ๗) มีการทบทวนมาตรการ นโยบาย ที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ

๓.๓ แนวทางการป้องกันการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

- ๑) ปรับปรุงนโยบาย มาตรการ ให้รัดกุม ชัดเจน ลดโอกาสที่จะใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน
- ๒) ลดโอกาสการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน โดยใช้วิธีสับเปลี่ยนหมุนเวียนงานเพื่อป้องกันการรวมกลุ่ม
- ๓) ตรวจสอบพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ระดับบริหารเนื่องจากมีแนวโน้มที่จะเกิดผลประโยชน์สูง
- ๔) ควรมีการทดสอบเรื่องความซื่อตรงของข้าราชการ บุคลากรในหน่วยงานเป็นครั้งคราว
- ๕) ทำการสำรวจทัศนคติของประชาชน และผู้มารับบริการเพื่อประเมินผลการทำงาน และการคอร์รัปชัน